

DRWECA

Z DODATKAMI: „OPIEKUN MŁODZIEŻY“, „NASZ PRZYJACIEL“ i „ROLNIK“

„Drwęca” wychodzi 3 razy tygodn. we wtorek, czwartek i sobotę rano. —
Przedpłata wynosi dla abonentów miesięcznie z doręczeniem 1,20 zł.
Kwartalnie wynosi z doręczeniem 3,59 zł.

Przyjmuje się ogłoszenia do wszystkich gazet.

Druk i wydawnictwo „Spółka Wydawnicza” Sp. z o. odp. w Nowemście.

Cena ogłoszeń: Wiersz w wysokości 1 milimetra na stronie 6-linowej 15 gr,
na stronie 3-linowej 50 gr, na 1 stronie 60 gr. — Ogłoszenia drobne: Napisowe
słowo (tłuste) 30 gr każde dalsze słowo 15 gr. Ogłoszenia zagran. 100% więcej.

Numer telefonu: Nowe miasto 8.

Adres telegr.: „Spółka Wydawnicza” Nowe miasto-Pomorze.

ROK XVI

NOWEMIASTO-POMORZE, SOBOTA, DNIA 3 PAŹDZIERNIKA 1936.

L — Nr. 115

Fale dewaluacji podmywają jeden kraj po drugim.

Kilka uwag na ten temat.

Jesteśmy właśnie w obecnej chwili świadkami dokonywujących się niesamowitych przeobrażeń w życiu gospodarczym świata. Czujemy to wszyscy, że w dotychczasowym koszmarnym, dusznym, udreżonym stanie kryzysowym następuje jakiś nagły, stanowczy, decydujący zwrot. Rwie się, rozluźnia, łamie się to, na czym opierało się dotychczasowe ułożenie gospodarcze świata, przesuwając się raptownie na inne podkłady i podstawy. Przyszycy już od dłuższego czasu do dotychczasowego stanu rzeczy, gdzie jedna część ma zdeprecyzowaną walutę, a druga kurczowo się trzyma dawnej, mieszkaniac kuli ziemskiej naraz zaskoczony został załamaniem się i tej reszty jeszcze stałych walut. Rozpoczęło się od Francji, ale w ślad za nią idzie korowodem prawie jedno państwo po drugim. Dzień po dniu donosi nam prasa o nowych zarządzeniach dewaluacyjnych albo przygotowaniu do nich. Jeszcze są państwa, a mianowicie te, które u siebie zaprowadziły restrykcje dewizowe i odgraniczyły się barierami rozmaitego rodzaju od życia gospodarczego innych państw, które jeszcze na wszelki sposób usiłują przeciwstawić się tej potężnej fali dewaluacyjnej, chcą w tym już dziś prawdziwym morzu załamanej parytetu walutowego pozostać niewzruszonymi wyspami dotychczasowego swego ustroju pieniężnego. Czy im się to uda? Czy zdołają się uchronić przed załamaniem i zmyciem tej potężnej powodzi, która idzie po przez świat cały? Nam się zdaje, że próżne te wysiłki, pienne te nadzieje. I one zostaną porwane prądem czy później tym ogólnym, światowym prądem. Poprostu dotychczasowy bieg życia gospodarczego świata doszedł do takiego stanu, że musiał wreszcie przerwać dotychczasowe swe zapory i łożyska i szukać sobie nowych koryt i nowych podstaw. Tego prądu, który obecnie się wytworzył — naszym zdaniem — już nie powstrzymać nie jest w stanie.

Pytanie jednak, które najbardziej nas dręczy, jest to, co z tego wyniknie? Cały świat, udreżony dotychczasowym przesileniem gospodarczym, wzdycha i tęskni za ulgą, zmianą na lepsze. Czy po tej światowej fali dewaluacyjnej będzie lepiej? Już dziś czytamy w gazetach przepowiednie o rychłym przywróceniu dawniejszej prosperity, dawniejszych dobrych, a może jeszcze lepszych czasów. Czy tak będzie? Naszym zdaniem przedstawienie tak skomplikowanego i tak przegromnego aparatu, jakim jest życie gospodarcze świata — na inne tory ani nie jest tak łatwe ani się nie może obyć bez rozmaitych wstrząsów, trząsków i krachów. Zeby potrzebą tylko obniżyć wszystkie waluty, przestawić je na inny poziom i żeby już od razu potem miało być lepiej, w to absolutnie nie wierzymy. Ale że takie przeobrażenia są konieczne, ponieważ życie gospodarcze na dotychczasowych torach dostało się w sytuację bez wyjścia, to nie ulega żadnej wątpliwości. I stąd ani nawet nie trudno było przewidzieć tego, co obecnie nastąpiło.

Jednak w tym kompleksie zagadnień gospodarczych świata zajmuje nas przede wszystkim nasz kraj, nasza Ojczyzna, nasze państwo.

Udział naszego kraju w światowej gospodarce nie jest wielki. A jednak nie można powiedzieć, by to, co się w nim dzieje, pozostawiało nas na uboczu. Nie wierzymy, by wobec powszechnego dziś już ruchu dewaluacyjnego Polska mogła pozostać całkiem nietkniętą, nienaruszoną.

Byliśmy tego zdania, a dzisiaj zdania poważnych ekonomistów dają nam w tem słusność, że młast pójść przed kilku laty na rozmaite bardzo skomplikowane eksperymenty deflacyjne i z tem połączone rozmaite gmatwaniny oddłużeniowe i przysto-

sowawcze, daleko dogodniej, lepiej i korzystniej było wówczas pójść za przykładem tych państw, które swą walutę zawczasu dostosowały do wytworzonego poziomu gospodarczego swego kraju. Gdybyśmy to byli w samą porę uczynili, zdaje nam się, nie byłibyśmy żadną miarą doszli do tej nędzy i upadku gospodarczego, w jakim znaleźliśmy się następnie.

Ale dziś, kiedy już nie ma co o tem mówić, ponieważ czas ten dogodny już dawno przepasowaliśmy, przynajmniej to jest dobre, że mamy restrykcje dewizowe, które nas chronią przed raptownymi wstrząsami i załamowaniami. One właśnie umożliwiają nam dziś spokojne oczekiwanie, jak się ukształtują stosunki zmienione w innych krajach, aby dopiero potem zdecydować o tem, jaką drogą nam iść potrzeba i jaka dla nas okaże się najkorzystniejsza.

Nowy parytet franka będzie elastyczny.

Paryż. Nawiązując do wczorajszej debaty parlamentarnej nad ustawą dewaluacyjną, prasa wyciąga wniosek, iż nowy parytet franka nie będzie miał charakteru sztywnego, lecz odznaczać się będzie elastycznością, t. zn., że waluta francuska nie będzie związana sztywno z określoną ilością złota, lecz będzie mogła podlegać wahanom w stosunku do złota w zależności od kształtowania się kursów funta i dolara.

Po zdewaluowaniu franka Blum ma zaproponować światu zniesienie ograniczeń importowych i kontroll dewiz.

Londyn. Sprawozdawca dyplomatyczny „Daily Herald”, znany publicysta angielski Ever, donosi z Genewy, że jako uzupełnienie przeprowadzonej dewaluacji premier Blum zamierza zaproponować powszechne złagodzenie zarządzeń wyjątkowych w dziedzinie restrykcji importowych, kontyngentów i kontroll dewiz.

Propozycje te delegacja francuska wysunęła na komisji ekonomicznej zgromadzenia Ligi Narodów i możliwe jest, że premier Blum przybędzie do Genewy, aby propozycje te osobiście poprzeć.

Wstrzymanie współpracy finansowej Polski z Francją aż do wyjaśnienia sytuacji.

Warszawa. Jak informują ze źródeł miarodajnych, wyjazd do Francji przedstawicieli Ministerstwa Komunikacji i Ministerstwa Skarbu w sprawie zakończenia rozmów co do emisji drugiej transzy pożyczki kolejowej został tymczasem wstrzymany.

Również ulegną zawieszeniu rokowania w sprawie realizacji szczegółów porozumienia finansowego polsko - francuskiego, osiągniętego ostatnio w Paryżu.

Odroczenie tych rokowań okazało się konieczne do chwili ustalenia, w jakich rozmiarach zostanie zdewaluowany frank.

Czy Polska przystąpi do porozumienia walutowego franka, dolara i funta?

Warszawa. Wprowadzenie w kwietniu r. b. kontroli dewizowej umożliwi Polsce spokojną obserwację ostatnich posunięć dewaluacyjnych Francji. Jak informują ze źródeł miarodajnych, decyzja co do przystąpienia Polski do porozumienia walutowego zostanie powzięta dopiero po ustaleniu szczegółów porozumienia trzech wielkich mocarstw. Decyzja w tej sprawie nie będzie zupełnie uzależniona od zmiany naszej polityki finansowej.

Zarządzenia dewaluacyjne innych krajów nie mogą wpłynąć na zerwanie z dotychczasowych kierunkiem polskiej polityki finansowej.

U nas zmianę systemu monetarnego mógłby przeprowadzić tylko Sejm.

Zmiana systemu pieniężnego u nas nie jest objęta pełnomocnictwami czyli że zmiany tej mógłby dokonać tylko Sejm i Senat — obecnie nie obradujące czyli że musiałaby być dopiero zwołana nadzwyczajna sesja izb ustawodawczych. A że tego zwołania nie ma, to sprawa jest narazie nieaktualna.

Wywiad z kierownikiem akcji wyborczej w Łodzi.

7000 policjantów pilnowało spokoju w Łodzi. W okresie przedwyborczym 450 narodowców osadzono w aresztach — Jasne oblicze miasta.

Warszawa. Polska Ag. Agrarna ogłasza poniższy wywiad swego przedstawiciela w Łodzi z kierownikiem akcji wyborczej narod. w Łodzi:

„Duże wrażenie, oświadczył tenże, na mieszkańcach Łodzi zrobiło sprowadzenie 7000 policji — mówi nasz informator, kier. całej akcji wyborczej z ramienia zarządu głównego. — Łódź po wyborach niedzielnych pokazała swoje własne oblicze. Dzisiaj można już śmiało twierdzić, że w Łodzi, poza Stronn. Narodowym i socjal-komuną nikt nie ma nic do powiedzenia. Stronn. Narodowe, jeżeli się weźmie pod uwagę, że w r. 1934 szło do wyborów razem z Chadecją — to stwierdzić należy, że otrzymując 27 mandatów, nie ze swego stanu posiadania nie straciło. Jeżeli się zważy, że w okresie przedwyborczym (w ciągu ostatnich 3 miesięcy) aresztowano 450 naszych ludzi, że stosowano w stosunku do nas wielkie szykany — to bezstronnie należy stwierdzić, że stan naszych wpływów zwiększył się...

— Cieszy nas, że robotnik łódzki jest narodowym, o czem świadczy to, że w okręgach robotniczych otrzymaliśmy zdecydowaną większość głosów — przykład: Bałuty.

— Przykro nam, że w nocy, w chwili, gdy wszyscy korespondenci pism zagranicznych zgłaszali się po informacje dla swoich dzienników, w momencie, gdy siedział redaktor „Prager Presse”, wkradło 12 policjantów, by robić w redakcji „Oreodownika” rewizję, bo to wywarło ujemne wrażenie”.

Narada u gen. Smigłego-Rydzka.

Warszawa. Onegdaj po południu odbyła się u Generalnego Inspektora Sił Zbrojnych gen. Rydzka-Smigłego konferencja z udziałem premiera Składkowskiego, wiceprem. Kwiatkowskiego i kilku innych członków rządu, poświęcona aktualnym zagadnieniom w związku z wydarzeniami dewaluacyjnymi zagranicą.

Odroczenie urlopu wiceprem. Kwiatkowskiego.

Warszawa. W związku z ostatnimi posunięciami walutowymi i gospodarczymi na terenie międzynarodowym zapowiadany urlop wypoczynkowy wicepremiera E. Kwiatkowskiego uległ odroczeniu.

Banki gdańskie ograniczyły obroty dewizami.

Gdańsk. W związku z niewyjaśnioną sytuacją na rynku walutowym banki gdańskie ograniczają swe transakcje dewizami. Nie zakupują one zupełnie walut tych państw, które w ostatnich dniach dokonały dewaluacji oraz państw skandynawskich, których stanowisko dotychczas nie jest znane.

Bank von Danzig wstrzymał podawanie kursów tych walut, które podlegają dewaluacji.

Związki zawodowe górników na Śląsku wypowiedziały umowę taryfową.

Katowice. Związek pracodawców otrzymał pismo od górniczych Związków zawodowych Z. Z. Z., C. Z. G. i Z. Z. P., w którym wymienione związki donoszą, że wypowiedzają umowę taryfową w przemyśle górniczym na Śląsku w paragrafie, dotyczącym czasu pracy, z dniem 30 września br. na dzień 31 grudnia br.

Na marginesie powyższego wypowiedzenia umowy należy przypomnieć, że górnicy śląscy domagają się skrócenia czasu pracy z 8 godzin na 6 godzin dziennie.

Byłoby to wyłom wyłącznie w polskim przemyśle węglowym, gdyż w całej Europie dotąd przemysł węglowy pracuje 8 godzin dziennie.

Z krwawej Hiszpanii.

Jak się bronili i czem się odżywił bohaterzy Alcazaru?

Jeden z rannych obrońców Alcazaru opowiedział o przejściach 1900 towarzyszy, w tej liczbie 400 kobiet i dzieci, obleganych we fortecy. Najważniejszym zagadnieniem była sprawa pożywienia. W pierwszych dniach oblężenia mieli dosyć wody, ale w ostatnich trzech tygodniach odczuwali dotkliwie brak wody. Pożywienie stanowił przede wszystkim chleb czaray, twardy jak kamień, maki posiadali 250 worków.

Mięso jedli z koni i mułów. W czasie oblężenia obrońcy zjedli 97 koni i 27 mułów. W chwili oswoobodzenia Alcazaru pozostał im tylko jeszcze 1 koń i 5 mułów. Ze światem zewnętrznym utrzymywali kontakt przez radio. W ub. poniedziałek do Alcazaru wkroczyli pierwsi narodowcy, którzy spędzili z oblężonymi noc we fortecy. Radość ich nie znała granic. Oblężenie przetrzymali tylko dzięki temu, iż w nocy przekradali się do składów zboża, znajdujących się w pobliżu Alcazaru. Wielu z nich zostało zastrzelonych przez patroli wojsk rządowych podczas tych wycieczek. Eksplozja miny nie pociągnęła wśród obleganych ofiar, ponieważ wśród obleganych było kilku inżynierów, którą z dużą ścisłością określili miejsce, zagrożone wybuchem. Przed eksplozją miny obrońcy opuścili część Alcazaru, która potem była w gruzach. Zabitych mieli oblegani tylko 80 — natomiast rannych jest 500.

Księża w Toledo rozstrzelani.

Korespondent Havasa podaje, że wszyscy księża katedry w Toledo zostali rozstrzelani z wyjątkiem jednego, który w podziemiach Alcazaru odprawiał mszę św.

Pierwsza bitwa morska.

Według informacji Reutera doszło do bitwy morskiej pomiędzy okrętami rządowymi, a narodowym. Torpedowiec „Gravina” został zatopiony przez krążownik narodowy. W ten sposób narodowcy nie będą już mieli przeszkody w przewożeniu wojsk z Maroka do Hiszpanii.

Krążownik czerwony zatopiony.

Potwierdza się wiadomość o zatopieniu przez lotnictwo narodowe krążownika rządowego „Libertad” w pobliżu Malagi.

Mapka przedstawia miejscowości w okolicy Madrytu, zdobywane przez powstańców.

Madryt przygotowuje się do oblężenia. Za 20 milionów zakupiono żywności.

Madryt. Władze miejskie przystąpiły do gromadzenia zapasów żywności w przewidywaniu możliwości oblężenia. Rada miejska uchwaliła na ten cel niedawno kredyt w wysokości 20 milionów pesetów. W ostatnich czasach zakupiono w różnych krajach artykuły żywnościowe na sumę 16 milionów pesetów.

DZIECIĘ MARI.

(Ciąg dalszy).

— Czy mógłbym panią dziś o coś prosić?
— A o co chodzi?
— Aby pani teraz ze mną poszła do kościoła i pomogła mi się modlić.
— Czy dobrze słyszę? Ale tak, oczy pana mówią, że to prawda. W tej chwili będę gotowa. W milczeniu szli oboje do kościoła katedralnego. Kościół był pusty, tylko tu i ówdzie pograżona była w modlitwie jakaś pobożna dusza. Był to dzień powszedni, lud roboczy o tej godzinie spieszył do pracy, a możniejsi jeszcze spali.

Henryk udał się z Józefiną do bocznej kaplicy, stanął przed ołtarzem Matki Boskiej, na którym stało kilka bukietów przepysznych, najkosztowniej-szych kwiatów. Kościelny zapalił wkrótce liczne świece na ołtarzu, rozłożył na stopniach kosztowny kobierzec i poszedł.

Po chwili odezwał się przy zakrystii dzwonek i ze Mszą św. wyszedł sędziwy kapłan, przyjaciel Henryka.

Henryk ukląkł tuż przed ołtarzem i modlił się w skupieniu.

Józefina z mniejszym skupieniem modliła się.

220 zakładników wymordowały anarchiści w Bilbao.

Wiedeń. W porcie Bilbao na okręcie, należą-cym do rządu madryckiego, wymordowały anarchi-ści hiszpańskie w sposób bestialski 220 zakład-ników, pojmwanych niedawno przez milicję czer-woną.

Wedle dalszych informacji wpadły rozjuszone kobiety pod nazwą „czerwone Carmeny” na pokład okrętu i z zemsty za zbombardowanie Bilbao przez lotników urządziły krwawą rzeź. Ponadto wymordowały one 30 duchownych, którzy chcieli zapobiec tej rzezi.

Stan wojenny w Palestynie.

London. Dziennik urzędowy rządu brytyj-skiego „London Gazette” ogłosił we wtorek wie-czorem dekret królewski, dotyczący ogłoszenia stanu wojennego w Palestynie. Dekret wchodzi w życie z chwilą proklamowania go przez Wyso-kiego Komisarza Wielkiej Brytanii w Jerozolimie, który podobno ogłosić ma zastosowanie dekretu już w środę.

Wysoki komisarz Ligi Narodów w Gdańsku, p. Lester, odwołany z Gdańska.

Jak donoszą z Genewy, w. komisarz Ligi Na-rodów w Gdańsku, p. Lester, został odwołany na stanowisko zastępcy sekretarza generalnego Ligi Narodów z tym, że jego ustąpienie z Gdańska na-stąpi dopiero po zamianowaniu następcy.

Również w komitecie trzech zasła zmiana.

Rada Ligi Narodów przeprowadziła również rekonstrukcję składu komitetu 3. dla spraw gdań-skich. Z komitetu ustąpiła Portugalia, której ka-dencja w Radzie Ligi dobiegła końca, a na jej miejsce powołana została Szwecja.

Wobec tego w komitecie zasiadać będzie obok franc. min. Delbos i min. Anglii Edena min. szwedzki dr. Sandler.

Sojuz Czechosłowacji z Polską domagało się 30.000 Słowaków na obrzymiej manifestacji w Piszczanach.

Bratislava. W wielkiej niedawnej manifestacji słowackiego stron. ludowego w Piszczanach wzięło udział 30.000 ludzi.

Poseł Sidor w swoim przemówieniu wystąpił z ostrą krytyką czechosłowackiej polityki zagranicznej, potępiając w szczególności sojusz ze Związkiem Sowieckim. Bolszewicy — mówił pos. Sidor — wykorzystują ten sojusz dla agitacji komuni-stycznej i propagandy hasel wyrotowych. Nie leży w interesie Czechosłowacji ułatwienie bolsze-wikom inwazji do Europy i narażenie się na zarzuty, że znajduje się ona w obozie bolszewickim. Korzyści z umowy o wzajemnej pomocy są dla Czechosłowacji bardzo problematyczne, gdyż w razie, gdyby armia sowiecka wkroczyła do Czechosłowacji, jest pewne, że nie byłaby ona skłonna do powrotu na własne terytoria. Rząd czechosłowacki winien dążyć do zawarcia korzystnych porozumień z państwami sąsiednimi, w szczególności z Polską. Przez sojusz z Polską państwo czechosłowackie najskuteczniej zapew-niłoby sobie całość swych granic i zachowanie niepodległości.

Uchwalenie nadzwyczajnego wykazu parcelacyjnego.

Warszawa, 28 września. W poniedziałek 28 ubm. po południu odbyło się pod przew. prezesa Rady min. gen. Sławoja-Skłodkowskiego posiedzenie Rady ministrów, na którym uchwalono rozporządzenie Rady ministrów, zawierające nadzwyczajny wykaz imienny nieruchomości ziemskich, podlegających przymusowemu wykupowi w ogólnej powierzchni 27.000 ha.

Patrzała z największym zdziwieniem na to, co się dzieje. Dopiero teraz spostrzegła, że Henryk był ubrany odświętnie, lecz skromnie. Zaledwie śmiała wierzyć temu, co widziała, zdawało jej się, że to miły, radosny sen. A jednak nie było to snem. Henryk klęczał przed ołtarzem Marii, serdecznie się modlił, a na twarzy był rozlany spokój.

Minęło podniesienie, kapłan spożył komunię św., poczem obrócił się, aby odmówić absoliucję dla komunikujących wiernych.

Józefina spojrzała wokoło. Nie było w bliskości nikogo oprócz niej i Henryka.

„Oto Baranek Boży, który gładzi grzechy świata”! „Panie nie jestem godzien”.

Z oczu Józefiny trysnęły łzy obficie z nadmiaru radości. O płacz, dziecię Marii, bo takich łez ci aniołowie pozazdrościć mogą. Niechaj duchy niebieskie zbiorą te łzy radosne i zaniosą przed tron Boga! Wszak ty położyłaś fundament pod ten przybytek; w który zstępuje dziś Bóg. Czyż każda modlitwa twoja nie była szczeblem drabiny niebieskiej, po której Henryk wstępował do Boga? A czyż przykład bogobojnego życia twego nie był dla niego łagodnym, lecz pewnym światłem, które go wiodło z ciemnicy niewiary? Ty wy-modliłaś tę duszę, do ciebie ona należy, Bóg ci ją kiedyś podaruje...

III. Tydzień Szkoły Powszechnej

W czasie tego tygodnia całe społeczeństwo da wyraz świadomości swojej, że jednym z najważniejszych czynników składających się na siłę państwa, jest oświata powszechna oraz że oparciem oświaty są obok szkół innych stopni i typów przede wszystkim należycie rozbudowane i gęsto rozmieszczone szkoły powszechne.

W zrozumieniu znaczenia tego szkolnictwa Państwo poważną część wydatków na oświatę przydziela na organizację i utrzymywanie publicznego szkolnictwa powszechnego. Należy Rodzice dzieci, ale każdy obywatel, świadomy swych obowiązków względem Państwa, każdy, komu nie obca troska o przyszłość kultury duchowej i materialnej Polski, winien stanąć do wspólnej akcji, którą od trzech lat prowadzi Towarzystwo Popierania Budowy Publicznych Szkół Powsz.

Apelujemy więc gorąco do Waszej nigdy nie zawodzącej ofiarności, gdy chodzi o dobro naszej młodzieży.

Składajcie ofiary na budowę szkół powszechnych!
Zapisujcie się na członków Towarzystwa! Składka roczna wynosi tylko 2 zł i jest płatna w ratach po 50 albo 25 gr.

Wypełnijcie załączoną deklarację i złóżcie ją w kierownictwie najbliższej szkoły!

Towarzystwo Popierania Budowy Publicznych Szkół Powszechnych Komitet Okręgowy w Poznaniu.

Pogodzili się.

Zgoda między sen. Jareckim a min. skarbu

Pat ogłasza następujący ciekawy komunikat będący epilogiem znanego zatargu pomiędzy wicepremierem E. Kwiatkowskim a sen. Heimannem-Jareckim.

Ministerium skarbu komunikuje, że p. senator Aleksander Heiman-Jarecki uznał stanowisko władz skarbowych w przedmiocie opłacenia podatku dochodowego od listów zastawnych towarzystwa kredytowego przemysłu polskiego i wycofał wniesione odwołania od uskuteczniionych dodatkowych wymiarów podatku.

Jednocześnie ministerium skarbu po zbadaniu wyjaśnień p. senatora Heimana-Jareckiego, dotyczących wymiaru grywny w tej sprawie, uznało, iż nie zachodziła ze strony p. senatora Heimana-Jareckiego jakakolwiek chęć ukrócenia dochodu skarbowego i postanowiło wymierzoną grywnę uchylić.

Należy zaznaczyć, że sen. Jarecki wpłacił już 42 000 zł podatku od listów zastawnych Ziemstwa Kredytowego.

Złączenie z tym podatkiem p. Jareckiemu władze skarbowe nałożyły grywnę w wysokości 467 tys. zł. Ta właśnie kwota została obecnie umorzona.

W Polsce już spadł śnieg.

Brześć, 26. 9 W dniu dzisiejszym w godzinach rannych w Brześciu i okolicy spadł obfity śnieg, który w wielu miejscach utrzymuje się dość długo.

I w Małopolsce.

Przemysł, 29. 9. Dział w nocy na dużej przestrzeni między Przemysłem, Jarosławem, Tarnowem i Rzeszowem oraz Samborem spadł obfity śnieg, który utrzymał się przez kilka godzin.

Kielce również pod śniegiem.

Kielce, 29. 9. W kieleckim już od kilku dni nastąpiło znaczne obniżenie się temperatury. W nocy z poniedziałku na wtorek temperatura spadła do 0,5 st. poniżej zera, spadł obfity śnieg, który pokrył dachy domów, place miejskie oraz okoliczne pola i łąki. Śnieg utrzymał się do godziny 9. ej rano, po czym stopniał pod wpływem padającego deszczu. W ciągu dnia temperatura wynosiła 3 st. Celsjusza, w południe zaś 6 st. Celsj. powyżej zera.

Jaka pogoda będzie w październiku?

Do 10 października przeważnie pogoda wietrzna, zmienne i dżdżysta. Następane dni przyniosą dłuższe rozpozgodzenie. W nocy przymroki. Od 11 do 20 bm. naogół pochmurnie i mglisto z przelotnym opadem — miejscami deszcze ze śniegiem lub krupami — zwłaszcza na samym początku, częściej w połowie i w końcu niniejszej dekadki dni. W międzyczasie zaznaczy się ocieplenie w ciągu dnia, a przejmujący chłód w ciągu pogodnej nocy. Od 21 do 31 bm. niepewna pogoda. Naogół zmienne, o miejscowym większym zachmurzeniu i opadem, zwłaszcza około 23, 26 i 28 bm.

Ofiara się skończyła, lecz Henryk trwał jeszcze długo w modlitwie. Nie pytajmy jednak, o czem dusza jego mówiła z Bogiem, nie dotykajmy szorstką ręką tajemniczego związku pomiędzy Stwórcą, a stworzeniem.

Nareszcie powstał i wyszedł z kościoła. Czekała już na niego Józefina.

— Panie Henryku, — rzekła, podając mu obie ręce do uścisku — radości mojej słowa żadne wyrazić nie zdołają.

— Zasłużyła pani w całej pełni na tę radość. Ja podziękować nie umiem za to, że mnie pani uratowała. Pierwsze me modły po przyjęciu Boga do serca pani były poświęcone. Niech nagrodzi panią Ten, który jest wszechmocny! Idę teraz do domu. Niech pani tymczasem nic nikomu nie mówi o tem, co się stało! Do widzenia!

Około południa otrzymała notariuszowa następujący liścik od brata:

„Droga Siostrzo! Moja sprawa skończona. Jestem szczęśliwy. Pozwól, abym dzisiejszy dzień spędził w waszym gronie oraz mógł przyprowadzić przyjaciela, który za miłość ofiarną ku mnie zasługuje na najwyższy szacunek i wdzięczność. Cieszę się, że w krótko będę mógł cię uściskać. Proszę więc dla siebie i dla przyjaciela o miejsce przy stole.

Twój Henryk”.

(Ciąg dalszy nastąpi.)

Nie żałujmy ofiar na rzecz budowy szkół powszechnych!

Spęd bekonów w Lubawie.

Następny spęd bekonów w Lubawie odbędzie się w dniu 12 X. r. o godz. 7 rano. Zgłoszenia należy nadsyłać do Instruktoriatu Hodowlanego w Nowymyście ul. Sobieskiego 7 najpóźniej do dnia 8. X. br. Nie zgłoszone sztuki nie będą na spędzie odebrane. Dodatkowego spędu w dniu 5. października w Lubawie nie będzie.

Bolesław Grochowski, Instruktor Hodowli.

WIADOMOŚCI.

Nowe miasto, dnia 2 października 1936 r. Kalendarzyk. 2 października, piątek, † Aniołów Stróżów. 3 października, sobota, Teresy od Dzieck. J. Wachód stońca g. 5 — 37 m. Zachód stońca g. 17 — 16 m. Wachód księżycy g. 17 — 51 m. Zachód księżycy g. 8 — 19 m.

Rejestracja pojazdów mechanicznych.

Komisja dla rejestracji pojazdów mechanicznych będzie urzędowała w Toruniu w dniach 5 i 19 października 1936 roku od godz. 8-ej do 14-ej.

Z miasta i powiatu

Związku z tygod. Szkoły Powsz.

komitet wykonawczy zwołał zebranie Opieki Rodzicielskiej obu szkół z udziałem nauczycielstwa Gimn. i szkoły powsz., które odbyło się dn. 1. X. 36 r. pod przewodn. p. kuratora Wollka. Zebranie miało na celu utworzenie komitetu pań dla zorganizowania balu na wieczorku, mającym odbyć się w czwartek 8. X. 36 r. Przewodniczącą wybrano p. Czajkowską i 14 pań jako członkinie. W tym celu panie przeprowadzą kwestę domową w poniedz. 5 bm. i we wtorek 6 bm. Uprasza się społeczeństwo, by ze względu na wzniosły cel hojnie składało dary tak „ naturze jak i w gotówce na ręce kwestujących pań. Całkowity dochód przeznaczony na cele T. P. B. P. Szkół Powsz. Komitet.

ODEZWA.

Lubawa. Zbliża się zima — drugi czas głodu i chłodu dla licznych rodzin, dla starców i sierot, dla samotnych i opuszczonych, dla tych wszystkich, którzy bez własnej winy porwani zostali przez wszystko młodziące kota kryzysu gospodarczego. Niechaj wyziera niemal ze wszystkich kątów i w innych krajach.

Tylko wspólnymi siłami możemy zwyciężyć skutecznie to zło, które nas otacza. To też Konferencja Sw. Wincentego a Paulo w Lubawie urządza w niedzielę, dnia 4 października r. b., na sali hotelu „Pod Orłem“ Wielki Bazar Dobroczynny, którego czysty zysk przeznaczony będzie na zakup żywności i węgla dla najuboższych rodzin parafii naszej, zwłaszcza w czasie zimy.

Mamy w Bogu nadzieję, że poczynienia nasze znajdą zrozumienie i spotkają się z ofiarnym poparciem szerokiej kół obywatelstwa miasta i okolicy.

Niech nikt nie poskąpi jałmużny, czy to w naturze czy w gotówce.

Przecież czynna miłość bliźniego to znak nieomylny, po którym można poznać prawdziwego katolika, jakiego czasu obecne potrzebują.

Przecież miłostwiarstwo chrześcijańskie jest ważnym obowiązkiem każdego z nas, nie zaś tylko radą ewangeliczną.

Więcej niż kiedykolwiek niech chwila obecna budzi w nas chęć naśladowania Chrystusa Pana! Miłostwiarstwem, okazaniem najbiedniejszym, płacmy za łaski i dobrodziejstwa, otrzymane od Boga! Miłostwiarstwem występujemy sobie miłostwiarstwo u Nieśmiertelnego Sędziego naszego, który powiedział: „Błogosławieni miłostwiarci, abowiem oni miłostwiarstwa dostąpią“.

Konferencja Sw. Wincentego a Paulo Fr. Licznarski, prezes.

Podziękowanie.

Lubawa. Stowarzyszenie Pań Miłostwiarstwa św. Wincentego a Paulo w Lubawie składa serdeczne podziękowanie wszystkim, którzy brali udział w obchodzie 75-lecia stowarzyszenia naszego i tym wszystkim, którzy złożyli nam życzenia.

Szczególnie „Bóg zapłać“ Przewielebnemu ks. Prałatowi jako też Ojcu Misjonarzowi za odprawienie nabożeństwa i rekolekcji.

Serdeczne „Bóg zapłać“ paniom delegatkom Rady Centralnej z Torunia, a przede wszystkim wiceprezydentce pani Mellinowej za wygłoszenie referatu oraz sekretarce generalnej pani drzew. Zapalowskiej za łaskawe przybycie, jak również Wielebnym Siostrze z zgrupowania Sióstr Miłostwiarstwa, Wielebnej Siostrze Wizytatorce z Chelma, dawniejszej opiekunce naszych ubogich i gorliwej naszej współpracownicy Siostrze Gabrieli, paniom delegatkom Stowarzyszeń Pań Miłostwiarstwa z Nowego Miasta i z Brodnicy.

Serdeczne, z głębi serca płynące „Bóg zapłać“ składamy czelgodniej Siostrze Przełożonej, Siostrze Antoninie i wszystkim Siostrzyzkom tutejszego zakładu Sióstr Miłostwiarstwa za pomoc, udzieloną nam przy urządzeniu obchodu jubileuszowego.

Podziękowanie składamy też panu Prezesowi Dąbkowskiemu oraz dyrygentowi panu Mówińskiemu, również całemu zespołowi „Harfy“ za wykonane pienia podczas dziesięciny Miły św.

P. Opakównie, prezesce Dzieci Marii oraz jej pomocnicom za dekorację sceny, chórowi św. Cecylii za wykonanie śpiewu podczas nabożeństw rekolekcyjnych, a młodym aktorom za występy, pp. Maksymilianowi Dembowskemu za zainteresowanie wyprodukowanie materiału dekoracyjnego oraz p. „Nikodemowi Kowalskiemu za bezpłatne oddanie nam sali dla naszego uroczystego zebrania „Bóg zapłać“. PP. B. Licznarskiemu i Ruczyńskiemu za utrzymanie porządku na sali, jak również Szan. gościom i wszystkim razem Jeszcze raz serdeczne „Bóg zapłać“.

Pod adresem chrześcijańskiego kupiectwa lubawskiego.

Lubawa. Naczelna Rada Zrzeszeń Kupiectwa Polskiego w Warszawie powołała do życia Komitet, który kieruje akcją zbliżającą wśród całego kupiectwa chrześcijańskiego w Polsce na Fundusz Obrony Narod. Komitet wydał odezwę, która zostanie w najbliższych dniach rozesłana wraz z blankietem P. K. O. przez miejsc. Zarząd Tow. Kupców Samodzielnych, kupiectwu. Komitet ten wzywa ogół kupiectwa do wzięcia udziału w tej akcji i do składania ofiar w gotówce na P. K. O. lub papierach wartościowych w sekretariacie, zrzeczenia.

Wobec powstania różnych lokalnych komitetów niekupieckich zaznaczamy, że zbiórka pod hasłem „Kupiectwo chrześcijańskie na F. O. N.“ obejmować winna całe kupiectwo chrześcijańskie, któremu Ministerstwo Spraw Wojskowych zezwoliło w drodze wyjątku na otwarcie specjalnego konta w P. K. O., co świadczy dobitnie o odrębnym traktowaniu tej akcji. — Należy więc ofiary składać na wspólne konto kupieckie. — Kwestia ta została uzgodniona w M. S. Wojsk. i ustalona w formie zasady, iż M. S. Wojsk. występuje do wojewódzkich komitetów zbliżających okólnik z zarządzeniem, by nie

PROGRAM

„Tygodnia Szkoły Powszechniej“ w Lubawie.

Piątek, 2. X. o godz. 12 pochód młodzieży szkolnej, gimnazjum i szkół powszechnych. Zbiórka na dziedzińcu szkoły powszechniej.

Po południu. Sprzedaż nalepek i żetonów. Niedziela, 4. X. od godz. 7 m. 45 do godz. 2 m. 30 kwesta uliczna.

Czwartek, 8. X. o godz. 17 wieczorek dla dzieci z udziałem rodziców w auli gimn. miejskiego.

W ciągu całego Tygodnia werbowanie członków do Koła T. P. B. P.

Podając powyższe do wiadomości publicznej, zwracamy się do Szan. Obywatelstwa z gorącą prośbą, by, dając wyraz zrozumieniu tak doniosłej sprawy, poparło czynnie nasze wysiłki w czasie akcji „Tygodnia Szkoły Powszechniej“. Niechaj w czasie tego tygodnia każdy obywatel zapisze się na członka Towarzystwa, wszak nikomu nie jest obcą troska o przyszłość kultury duchowej Polski. A więc zapisujcie się na członków, a przyczynicie się do rozwoju i wzrostu Mocarstwa Polski! Tylko 2 zł rocznie, płatnych kwartalnie. Zapisy przyjmują kierownictwa szkół powszechnych. Komitet.

Ściągały z kupców ofiar na F. O. N. i poinformuje, że kupiectwo chrześcijańskie wpłaca na specjalne konto. Naczelna Rada Zrzeszeń Kupiectwa Polskiego ustaliła następujące normy: Dla kategorii I. od zł 1000,— II. „ „ 100,— III. „ „ 40,— IV. „ „ 5,—

Niezależnie od dyplomów z M. S. wojsk. przedsiębiorstwa, które spełnią swój obowiązek obywatelski, otrzymają od kupieckiego komitetu osobne zaświadczenie

Ponieważ zbiórka powinna być ukończona do 15. października rb., sprawę niniejszą prosimy traktować jako pilną.

Towarzystwo Kupców Samodzielnych w Lubawie (—) Fr. Zmijewski, sekretarz (—) Ant. Pływaczyk, prezes (—) Franciszek Jankowski, skarbnik.

Mecz piłki nożnej.

Lubawa. W ub. niedzielę odbył się w parku miejskim mecz piłki nożnej pomiędzy drużyną młodszą „Sokoła“, a drużyną H.K.S. Mecz był bardzo interesujący i wykazał i tym razem, że drużyna „Sokoła“ jest dobrze zgraną drużyną i przy intensywniej pracy może liczyć w przyszłości na dobre wyniki. Do przerwy wynik był 1:0 na korzyść „Sokoła“, po przerwie H. K. S. uzyskali 1 honorową bramkę, a „Sokół“ dalsze 3 bramki, ustanawiając wynik 3:1 na swą korzyść. Sędziował p. Wł. Zebrowski. Publiczności mało, przeważnie młodzież.

W nadchodzącą niedzielę drużyna „Sokoła“ rozegra mecz w Nowymyście z tamt. Gimn. Klubem Sportowym.

Pogrzeb śp. Antoniego Landsberga.

Nowe miasto. W niedzielę, dn. 27. ub. m. o godz. 19.30 nagle zmarł, jak już podaliśmy, śp. Ant. Landsberg, emeryt, nauczyciel, a dzierżawca plebanii nowomiejskiej, w 57 roku życia. Zmarły był silnej konstytucji ciała, wyobrażając poniekąd czystość i rzetelność, a jednak nieubłagana śmierć wyrwała go nagle jak podcięty kłosa zboża z pośród nas, z grona rodziny, z terenu pracy i działalności — jakoby dla uwadnienia, że nie wiemy ani dnia ani godziny, nie mogąc na nic liczyć ni na wlek ni na zdrowie. Sp. Antoni Landsberg był długoletnim kierown. szkoły powsz. najpierw w Zwiniarzu, następnie w Tużewiu, a więc większą część życia i swej działalności strawił w naszym powiecie. Należał on do rzędu tych nauczycieli w czasie niewoli, którzy umieli wśród nieuku zachować swą polską duszę. Zmarły wszędzie, gdzie działał, jak również i na ostatniej swej placówce cieszył się ogólnym miłem i poważaniem, to też pogrzeb Jego odbył się wśród tłumnego udziału obywatelstwa, kolegów, jak również młodzieży szkolnej, wśród której znalazło się liczne grono Jego własnych dzieci, które teraz osierocił. Niemniej liczny był też udział duchowieństwa, gdyż w pogrzebie uczestniczyło 6 księży. Niech Bóg dobroliwy tak przedwcześnie zgastemu po ziemskiej pielgrzymce da wieczne odpoczywanie! N. o. w. p.

Komunikat.

Naczelnik Urzędu Skarbowego w Nowymyście przyjmować będzie interesantów w sprawach podatkowych od godziny 10. do 13. w niżej podanych miejscowościach:

- 1. Krotoszyń 7. października 1936 r. 2. Prątnica 13. bm. 3. Mroczyno 15. bm. 4. Lubawa 9. i 130. bm. 5. Łąkorz 20. bm. 6. Rożental 22. bm. 7. Grodziczno 28. bm.

Naczelnik Urzędu Skarbowego (—) Szczepański.

Kradzieże.

W ub. tygodniu w nocy dokonano następujących włamań i kradzieży m. in.

Do p. Mostowego w Nowymyście, któremu skradziono artykuły żywnościowe i bieliznę, wartości ok. 50 zł, p. Igu. Kozłowskiemu z Niem. Brozina skradziono ze szpichara rower męski; roln. p. Olekiemu z Wony skradziono z niezamkniętej stodoły 100 kg. żyta; ks. prob. Dunajskiemu z Rożentalu skradziono kilka ctr. zboża oraz z Rożentalu p. Brzozowskiemu Fr. 2 rowery, poza tem po 1 rowerze p. L. Babskiemu i J. Krzykowskiemu. Jeden z rowerów znaleziono na polu.

Sprawcy wszystkich tych wyczynów są dotąd nieprzychwyceni. Dochożenia w toku.

Z rozpraw sądowych.

Nowe miasto. W dniu 30 ubm. na rozprawach karnych pod przewodnictwem naczelnika Sądu Grodzkiego p. sędziego Łazarewicza, zostali skazani:

Gołubiewski Piotr z Nowego Miasta za uraz cielesny na osobie p. Taracha na 50 zł grzywny lub 10 dni aresztu oraz koszty sądowe; Radziśzewski Jan z Marzęc za zniesławienie Raczkowskiej Anastazji z Kamionki na 1 miesiąc aresztu z zawiesz. na 2 lata, 50 zł grzywny, kosztu sądowe i odwołanie w „Drwęcy“, Tadajewska Rozalia z Krotoszyń za oszczerstwo na 14 dni aresztu, z zawiesz. na 2 lata, 30 zł grzywny lub 6 dni aresztu; Czersey Jan i Anastazja z Nowogodworu za pobicie Staszynskiego Wiktora każdy po 1 m. aresztu, Kresin Paweł z Wardęgowa za pobicie Recówny na 30 zł grzywny i koszty sądowe; Gutowsky Dominik i Jan z Marzęc za pobicie każdy po 30 zł grzywny lub 6 dni aresztu i koszty sądowe; Jadat Otto z Lipinek na 50 zł grzywny i 1 miesiąc aresztu; Jarzębowski Piotr z Tereszewa na 30 zł grzywny wzamian 1 tydzień aresztu. Jedną sprawę odroczone.

Przedstawienie na rzecz biednych.

Nowe miasto. Tut. Stowarzyszenie Dzieci Marii — przypominamy — urządza w niedzielę, dnia 4 bm. o godz. 19.30 Hotelu Centralnym przedstawienie z następnym programem: 1. Przypowieść o 10-ciu pannach, osnuta na tle ewangelii św. Mateusza, 2. U wód Krynicy. Próba generalna w piątek, dnia 2 bm. o godz. 5 po południu. Stowarzyszenie w całej

KOMUNIKATY T R P.

Przypominamy

w ostatniej chwili jeszcze, że w poniedziałek, dnia 5 paźdz. 1936 r. odbędzie się w Lubawie na sali Hotelu pod Orłem i we wtorek, dnia 6 października 1936 r. w Nowymyście na sali Rady Powiatowej (w Starostwie).

Pokaz owocowo-warzywalczy.

W pokazie tym winni wystawić swoje owoce i warzywa oraz rośliny specjalne wszyscy rolnicy i ogrodnicy z terenu pow. lubawskiego.

Do zwiedzania pokazów zapraszamy wszystkich tak rolników-ogrodników jak i inne warstwy naszego społeczeństwa.

Próby owoców, warzyw i roślin należy przywieźć jak najwcześniej, gdyż od godz. 8 do 11 muszą być urządzone stoiska. Otwarcie pokazu nastąpi o godz. 11.

Zwiedzać pokazy należy pomiędzy godz. 11, a 17. O godz. 17 nastąpi zamknięcie pokazów.

A więc prosimy pamiętać: poniedziałek Lubawa, a wtorek Nowe miasto. Tow. Roln. Pow.

Urzędowanie komisarsza ziemskiego.

Towarzystwo Rolnicze Powiatowe niniejszym komunikuje, że poczynawszy od 1 października 1936 r. będzie urzędował komisarz ziemski p. Pawlik z Brodnicy w każdy wtorek w Starostwie w Nowymyście (pokój nr. 12). Tow. Roln. Pow.

pełni zastępuje na poparcie. Liczną frekwencją i drobną ofiarą gdyż zysk przeznaczony na biedne dzieci, obecni przyczynią się nie tylko do zubożeniu dzieła, ale spędzą też kilka przyjemnych chwil.

Halo 1926 — 1936 Halo.

Byszał. Dnia 4. X. br. oddział KSM męskiej przeżywać będzie wielką uroczystość, jaką jest nasza wieś dawno nie widziała, bo w owym dniu przypada 10-lecie pracy organizacyjnej, oddanej dla dobra Boga i Ojczyzny. O godz. 15.30 zbiórka towarzyszów i odmarsz na uroczyste nieszpory, po których na salce p. Mosalskiego odbędzie się wieczornica, połączona z występami. Wiecej komu leży głęboko na sercu przyszłość młodzieży, niech nie szczędzi datków na cele oświatowe. Wzywamy wszystkich byłych druhów, którzy od założenia swą pracą przyczynili się do obecnego rozkwitu naszej organizacji, aby w tym dniu nikogo nie zabrakło. Apelujemy także do obywateli miejscowych i okolicy, aby okazali swe zrozumienie dla dobra Kat. Młodzieży, zrzeszonej pod jednym znakiem i kierowane jednymi zasadami.

Z Pomorza.

Z rozpraw Sądu Okręgowego.

Lidzbark. Dn. 28 ub. m. w tut. Sądzie Grodzkim urzędował na sesji wyjazdowej Sąd Okręgowy z Grodzka w składzie pp. ss. o. Liebischa jako przewodn., ss. o. Rylskiego, prok. Karlsa z Brodnicy i sędz. tut. Sądu Grodzkiego Schwarza.

Adw. Wojciechowski z Lidzbarka, oskarżony o przywłaszczenie 9346.69 zł w czasie pełnienia funkcji zarządcy masy upadłości J. Kallsza z Lidzbarka, zasądzonej został na 2 lata więz., z czego rok upada skutkiem amnestji, dalej na 80 zł kosztów sąd. i 3 lata utraty praw obywatelskich. Obronę prowadził sam oskarżony.

Z kolei sąd rozpatrywał swego czasu głośną sprawę postrzeżenia leśn. Jana Konieca z Wławska. Jako oskarżony zasiadł Gustaw Szpalding ze Stupa, który do czynu się nie przyznał. Zeznawało 8 świadków. Przewód sądowny wykazał, że oskarżony winny jest popełnienia czynu, skutkiem którego poszkodowany leśniczy J. Koniec ma sztywną w kolanie nogę. Sąd zarządził dodatkowe zbadanie leśniczego i orzeczenie lekarza p. Filipowicza. Sąd na zasadzie 236 art. k.k. skazał osk. na 2 lata więz., 80 zł kosztów sąd., konfiskatę dabełtówki itp. zajętych rzeczy.

Dalsze sprawy odbyły się w składzie trójosobowym. Przewodniczył s. s. o. Rylski, oskarżał prok. Kares. — Rob. Franc. Piękarski i żona jego Weronika, oskarżeni o nieprawny wyrób domowy cukru z buraków cukrowych, skazani zostali każdy na 1 tydzień aresztu i po 10. zł. grzywny. — Rob. Jan Jarzyńka z Klonowa, który swą rozwiedzioną żonę Weronikę na korytarzu tut. Sądu nożem kieszonkowym srodze na głowie kaleczył, otrzymał za to 8. mies. więzienia, z odliczeniem aresztu od 1. lipca do 28. ub. m., w którym do czasu rozprawy przebywał. Wniosek o tymczasowe zwolnienie z więzienia Sąd uchylił. Rozprawy trwały do godz. 7 wieczorem.

Przeniesienie jarmarków na soboty.

Brodnica. Swego czasu donosiliśmy, że przez klub narodowych radnych rady miejskiej, p. Mojżesz. wnioś na forum rady wniosek, aby jarmarki kramne i bydlęce w przyszłym roku przeniesić na sobotę, celem wprowadzenia w czyn hasła „Swój do swego“. Rada M. jednomyślnie wniosek uchwaliła, a władze miejskie wniosek ten, należycie umotywowany, przedłożyły władzom nadzorczym do zatwierdzenia. Pan Wojewoda wniosek ten ku zadowoleniu społeczeństwa, zwłaszcza kupiectwa zatwierdził i w przyszłym roku jarmarki odbywać się będą w pierwsze soboty miesięcy marca i września. Przeniesienie jarmarków na soboty wywołało wśród żydów oczywiście niepokój.

Włamania z kradzieżą.

M. Głębocezek. Ostatnio dokonano włamania do chlewa rolnika F. M. i skradziono mu 1 prosiaka i 6 gęsi, wartości ogólnej 46 zł.

Najmowo. Z mieszkania F. M. skradziono wirówkę oraz 1 ubranie sukienne, ogólnej wartości 470 zł. Sprawcy w obu wypadkach są nieznani.

RUCH TOWARZYSTW.

W niedzielę, 4. paźdz. odbędzie się zebranie Stron. Narod. o godz. 3 i pół w Radomnie w zwykłym lokalu, a o godz. 7 i pół tej samej niedzieli dla Nowogodworu i Chrośia w Chrośiu w obozry p. Bartkowskiego. Zarząd pow.

Związek Weteranów Powstań Narodowych R. P. 1914—19 Koło Grodziczno.

Grodziczno. Niniejszem podaje się d-hom do wiadomości, że nadzwyczajne miesięczne zebranie odbędzie się w niedzielę, d. 4. X. br. o godz. 16. w lokalu p. Stiensy w Grodzicznie. Celem uzupełnienia wniosków weryfikacyjnych należy przynieść książeczki wojskowe. Udział wszystkich członków obowiązkowy. Zarząd.

Zw. Weteranów Powstań Narod. RP. 1914-1919. Koło Nowe miasto n. Drw.

Nowe miasto. W niedzielę, dnia 4 bm. o godz. 12 odbędzie się plenarne zebranie tut. Koła w Hotelu Centralnym w Nowymyście (parter). Przybycie na zebranie wszystkich członków obowiązkowe ze względu na omówienie ważnych spraw związkowych. Poza tem wydane zostaną legitymacje czł. tym, którzy ich jeszcze nie otrzymali. Ścisły obowiązek każdego członka wykupić znaczek dobrojenny — kto dotąd jeszcze nie wykupił. „Wolność“ Zarząd.

Dewaluacja franka faktem dokonany.

Senat przyjął projekt ustawy dewaluacyjnej.

Paryż. W godzinach wieczornych po zakończeniu dyskusji ogólnej, w czasie której dłuższą mowę wygłosił minister finansów, Senat przystąpił do głosowania i uchwalił 141 głosami przeciwko 125 całość projektu ustawy walutowej w brzmieniu, ustalonym przez komisję finansową Senatu.

Państwa dłużnicze mają płacić Francji we walucie niezdevaluowanej.

Tak senat jak i w drugim czytaniu izba deputowanych przyjęły wniosek, że długi zagraniczne wobec Francji mają być płacone we frankach dawnych. Przez tę uchwałę skomplikowano niemożliwie sytuację rozwoju akcji dostosowanej ze strony państw dłużniczych.

Belgia zniesie podatki kryzysowe.

Wiedeń. Belgijski minister finansów, de Mann, zapowiedział bliskie zniesienie t. zw. podatków specjalnych, zaprowadzonych w czasie kryzysu gospodarczego, stwierdzając, że sytuacja finansowa Belgii poprawiła się znacznie w ostatnich czasach. Zniesienie tych podatków przewidziane jest na przyszły rok budżetowy, zmniejszając ogólną sumę podatków o 100 milionów franków.

Turecja w bloku szterlingowym.

Konstantynopol. Turecki Bank Centralny ogłasza, że po dewaluacji franka francuskiego podstawą obliczeń ma być aż do odwołania funt szterlingów. Kurs funta angielskiego ustalono przewoźniczo na 6.35-6.38 funtów tureckich.

10-lecie rządów J. E. Kardynała.

W dniu 2 października r. b. przypada 10-ta rocznica objęcia rządów w archidiecezjach gnieźnieńskiej i poznańskiej przez J. E. Ks. Kardynała Prymasa Hłonda.

50-lecie kapłaństwa J. E. ks. arcybiskupa Roppa.

Ostatnio przypadła 50-lecie kapłaństwa J. E. ks. arcybisk. Roppa, wygnanego z diecezji wileńskiej za czasów moskiewskich.

Zyd trucielem bydlą.

Warszawa. Icek Pachamonik, rzeźnik z Warszawy, aresztowany został pod zarzutem zbrodni, do jakiej tylko żyd jest zdolny. Pachamonik rozsypany po łąkach, gdzie pasło się bydło, arsenik, a kiedy u bydła występowały objawy zstrucia, zgłaszał się do gospodarzy, ofiarowując im kupno ehorych sztuk, oczywiście po cenie jak najniższej. Po dokonaniu transakcji zabijał bydło na miejscu i mięso wywoził do Warszawy. Ohydny i zbrojecki ten proceder, na którym grubo zarabiał, żyd ów uprawiał od dłuższego czasu.

Każdy może otrzymać piękną powieść za darmo!

Przeznaczaliśmy pewną ilość pięknych, zajmujących powieści jako **PODARUNEK** dla każdego z naszych Czytelników, **kto nam zdobędzie 3 nowych abonentów** i udowodni to kwitami abonentowemi.

KĄCIK RADIOWY

Audycje Polskiego Radia w Warszawie.

Sobota, dn. 3. X. 6.30 Audycja poranna. 11.30 Audycja dla szkół. 12.23 Koncert. 14.30 Muzyka rozrywkowa. 15.45 Piosenki dla dzieci. 16.00 Koncert. 16.45 „Stolice państw bałtyckich” — reportaż. 17.00 Koncert solistów. 17.50 Siedem klasztorów i gdzieś tam domki — felj. 19.00 Koncert małej ork. Pol. Radia. 20.15 Audycja dla Polaków zagranicą. 21.00 Koncert kameralny. 21.30 Wesola syrena. 22.15 Koncert. 23.00 Muzyka tan.

Niedziela, dn. 4. X. 8.00 Audycja poranna. 9.00 Tr. nabożeństwa z kościoła garniz. w Grodnie. 12.03 Poranek muzyki operetkowej. 14.30 Koncert solistów. 16.30 Fragment słuch. pt. „Odprawa posłów greckich”. 17.00 Koncert Małej Ork. P. R. 19.00 „Reflektorem po latach szkolnych” — szkic lit. 19.20 Płyty. 21.00 Na wesolej lwowskiej fall. 21.30 Koncert w wyk. Ork. 73 p. p. 22.20 „Te 4 w swoim repertuarze”, 23.00 Muzyka taneczna.

Poniedziałek, 5. X. 6.30 Audycja poranna. 11.30 „Stare bajki” — pogad. 12.03 Koncert w wyk. Ork. 63 p. p. 12.40 „O niektórych trudnościach wychowawczych.” — pog. 15.25 Płyty. 15.55 „Pogawędka z dziećmi”. 16.15 „Nowa pisownia — wskazówki praktyczne.” 16.30 Koncert rozrywkowy. 17.00 „Jan Ostroród i jego memoriał o naprawie Rzplitej” — odczyt. 16.50 „Balony głębinowe” — pogad. 18.50 „Kącik dla młodzieży wiejskiej”. 19.30 Audycja żołnierska. 19.30 Recital śpiew. 1050 „1000 taktów muzyki”. 20.55 „Słońce zajrzało do szkoły” — pogad. 21.00 Wieczór literacki. 21.30 Kwartet smyczkowy. 22.00 Koncert rozrywk. 23.00 Muzyka tan.

Program Polskiego Radia S. A. Rozgłośnia Pomorska w Toruniu.

Fala 304,3 m. 986 Kc. 16-24 Kw.

Sobota dn. 3. X. 7.40, 14.30, 18.10, Płyty. 12.03 „Prace nad roli przed zimą”, pog. roln. 18.00 „Nasz program”. 18.25 Wład. społ. 18.30 Koncert reklam.

Niedziela, dn. 4. X. 10.30 Płyty. 16.00 Koncert reklamowy. 19.20 „Z regionu do regionu” — „Kujawy” Chór męski „Dzwon” i ork. 63 pp. 22.35 Wład. społ. z Pomorza.

Poniedziałek, dn. 5. X. 12.03 Koncert w wyk. ork. 63 pp. 13.00, 15.40 18.30 Płyty. 15.15 Koncert reklam. 15.35 Pogad. społ. 16.00 Rozmowa ze słuchaczami. 18.15 Wład. społ. z Pomorza. 18.20 Pogad. aktualna.

Poza tym transmisje z innych polskich stacyj.

ZEBRANIA KOLEK ROLNICZYCH na niedzielę, dnia 4. X. 36 r.

1. Mroczo o godz. 12.	5. Łąkorz o godz. 16.
2. Gierłoż Pol. o godz. 14.	6. Wawrowice o g. 17.
3. Byszwał „ 14.	7. Wonna o godz. 15.
4. Lubawa „ 16.	8. Gryżliny o godz. 17.
5. Nowydwór „ 17.30.	9. Ostaszewo o g. 15.

Fraszka o piaszkach

Chępnij się ptaki,
Ze ten taki, a ten taki —
„Ja mam szyję smukłą!” — „Ja piękne
pióra!” —
„Z wszystkich pieśni najmilszą moja
koloratura!” —
„Lecz moja piosenka, skoczna i
wesola!” —
„Ja pięknie latam i w powietrzu zata-
czam koła!” —
A Tukan, ptak o dużym żółtym dziobie,
Nie nle mówi, lecz tak myśli sobie:
„Chwalcie wasze piękne głosy,
Kanarki, słowiki i kosy.
Chwalcie swoje pióra, głupie pawie,
I ty chwał swoją szyję, łabędziu na
stawie . . .
Komu się przyda głos wasz i barwne
pięrze —
„Ja jestem pożytecznym, bo mną się
pięrze!”
Nikt z was tego nie zrobi, co ja
potrafię;
To też gdy praczka urzy na mydle
mą fotografię,
Woła radośnie: Witaj, dobry Tukanie!
Bez ciebie mi się żadne nie udaje
pranie. . .
Tak myślał sobie Tukan rozumny,
Z pogardą patrząc na ptaków chór, za-
rozumiały i dumny.

Jarmarki w październiku.

5: Lidzbark krbk.	15: Radzyn krbk.
6: Działdowo bk.	16: Grudziądz bk.
7: Lubawa bk.	21: Kurzętnik bk.
8: Nieżywiec krbk.	22: Płońsk bk.
13: Kiełpin bk.	28: Mroczo bk.
14: Nowe miasto krbk.	

GIEŁDA WARSZAWSKA

Dolar 5.31¹/₂; frank francuski — frank szwajcarski
— funt szterling 26.28; marka niemiecka — ; korona
czeska — .

GIEŁDA ZBOŻOWA W POZNANIU.

Notowania oficjalne z dnia 30. 9

Płacono w złotych za 100 kg.

Zyto	17.25— 17.50
Pszonica	24.50— 24.75
Jęczmień browarowy	22.50— 23.50
Owies	15.00— 15.50
Mąka żytnia	25.25— 25.75
Mąka pszenna 65 proc.	36.00— 36.50
Otręby żytnie	11.25— 11.75
Otręby pszenne	12.00— 12.50
Otręby jęczmienne	12.75— 14.00
Rzepak zimowy	38.00— 39.00
Siemię lniane	38.00— 41.00
Gorzecza	31.00— 34.00
Groch Victoria	20.00— 23.00
Groch Folgera	23.00— 25.00
Mak niebieski	59.00— 65.00

Za redakcję odpowiedzialny: Władysław Rau w Nowymmieście.

Za ogłoszenia redakcja nie odpowiada.

W razie wypadków, spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie, strajków itp., wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonent nie ma prawa domagania się niedostarczonej numerów lub odszkodowania.

ATA

czyści i szoruje wszystko!

Bacność Rolnicy!

OLEJARNIA TARGOWSKO

wyłaczca

— w poniedziałki, piątki i soboty. —

Przyjmuje wszelkie nasiona olejiste na olej — pobiera 2 zł od centnara i zarazem kupuje nasiona olejiste.

Zarazem donoszę, że przyjmuje len lepszy i gorszy. Gatunki — tylko suche — w każdą sobotę.

J. Przykłota.

Firma chrześcijańska! Firma chrześcijańska!

Warsztaty mechaniczne Tadeusza Kryszkiewicza w Mławie

wykonywać wszelkie prace, wchodzące w zakres rolnictwa oraz prowadzą sprzedaż maszyn i narzędzi rolniczych po cenach konkurencyjnych jak np.: manesz Bermanna 4-konny 320 zł, sieczkarka bębnowa 4-ro kosowa 120 zł, miódekarka sztyftowa 180 zł itd. Na wszelkie maszyny udzielam gwarancję.

Tadeusz Kryszkiewicz, Mława, Żwirki 27.

Zawiadomienie.

Z powodu likwidacji mojego przedsiębiorstwa proszę o odebranie skór do 1 grudnia rb. Za przekroczenie terminu nie odpowiadam.

Jan Adranowski, garbarnia, Lidzbark.

Mam na sprzedaż parokonnny wóz wyjazdowy Majka, Nowydwór, pow. Lubawa.

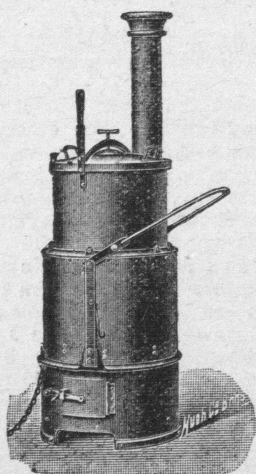
Truciznę sieję na moim ogrodzie przez cały rok
Kiński Jan, Pacóltowo,

Ziemniaki

jadalne kupuje wagonowo i mniejszych partjach na skład
Modrzejewski, Nowe miasto.

WYBREDNY i DBAŁY O SWOJE ZDROWIE PALACZ używa tylko **BIBULKI i ZWIUKI do PAPIEROSÓW OZONÓWKO**
zapalzone W WIELOWATOWY FILTR i STERYLIZOWANE OZONEM

Parniki do kartofli

dostarcza najkorzystniej i składa bezpłatne oferty
„UNIA” sp. akc. w Brodnicy

Polecam

po bardzo niskich cenach

cegły i PŁYTY SZAMOTOWE

oraz mąkę szamotową różnych rozmiarów
Alojzy Kozicki, Lidzbark.

Uczeń potrzebny od zaraz.
A. Rozwadowski, mistrz piekarski Nowe miasto.

POLECAM

najnowsze odbiorniki radiowe

baterie, lampki, akumulatory, długa gwarancja, reparacje wykonane zostaną tylko przez pierwszorzędną siły fachowe

JULIAN TRUSZCZYŃSKI
LUBAWA, Rynek 32.

Służąca
potrzebna od zaraz do wszelkich prac
E. Lewalska, Nowe miasto, Jagiellońska 13, tel. 73.
Uczciwa
służąca
umiejąca gotować potrzebna od 15 października rb.
Nowaczykowa, Nowe miasto, Mickiewicza.

służąca
Potrzebna od 15 bm.
Bożńska, rzeźnictwo, Nowe miasto.

Agenci
do sprzedaży narzędzi rolniczych poszukiwani.
Zgłoszenia
Zakład Rolniczo-Ludowy, Lwów, skrytka 262.

Olej

maszynowy cylindrowy motorowy centrifugowy podłogowy
smara na oś żółta i czarna
łuszcz do maszyn poleca
Franciszek Tysler Lubawa.

Pomocnik szewski może się zgłosić od zaraz
Jan Standarski, Bratian mistrz szewski

NASZ PRZYJACIEL

DODATEK ŚWIĄTECZNY

Na niedzielę XVIII. po Świątkach.

EWANGELJA,

napisana u św. Mateusza rozdz. IX. w. 1--8

W on czas, wstąpiwszy Jezus w łódkę, przewiózł się i przyszedł do miasta swego. A oto przynieśli mu powietrzem ruszonego, na łożu leżącego. A widząc Jezus wiarę ich, rzekł powietrzem ruszonemu: Ufaj synu, odpuszczają się grzechy twoje. A oto niektórzy z doktorów mówili sami w sobie: Ten bluźni. A widząc Jezus myśli ich, rzekł: Czemu myślicie złe w sercach waszych? Cóż jest łatwiej rzec: odpuszczają się grzechy twoje czyli rzec: wstań, a chodź? A iżbyście wiedzieli, że moc ma Syn człowieczy na ziemi dopuszcząć grzechy, tedy rzekł powietrzem ruszonemu: Wstań, weźmij łożo twe, a idź do domu twego! I wstał i poszedł do domu swego. A widząc rzesze, bały się i chwaliły Boga, który dał taką moc ludziom.

Różaniec, jak odprawiać należy?

Miesiąc październik to miesiąc Różańca św. Niech nam wobec tego wolno będzie na rozpoczęcie jego poświęcić kilka uwag jego odmawianiu.

Różaniec jest przede wszystkim modlitwą, dla tego nabożnie go odprawiać mamy.

Różaniec zawiera w sobie modlitwy albo wprost od Boga pochodzące, jak „Ojcze nasz“ albo za natchnieniem Ducha Świętego wygłoszone, jak „Zdrowaś Maria“, „Wierzę w Boga“ i „Chwała Ojcu“.

Jeżeli tedy Różaniec jest modlitwą, przeto powinien nabożnie być odmawiany. Leży to w naturze rzeczy. Modlitwa jest bowiem wzniesieniem duszy do Boga, ażeby Go wielbić, dzięki Mu składać albo o łaskę jaką prosić. A więc też dusza podczas modlitwy oderwać się ma od rzeczy ziemskich i zajmować się Bogiem i rzeczami Boskimi.

Różaniec jest nie tylko modlitwą, ale i pobożnym rozmyśleniem, dla tego uważnie go odprawiać powinniśmy.

Prócz „Ojcze nasz“, „Zdrowaś“, „Wierzę w Boga“, które też podawają bardzo wiele materiału do rozmyślenia, przedstawia nam Różaniec piętnaście najważniejszych tajemnic z życia Pana Jezusa i Matki Jego Najświętszej. Są tam naprzód tajemnice radosnego Różańca świętego: Poczęcie Syna Bożego z Ducha Świętego w żywocie Najśw. Marii Panny, niesienie Go do Elżbiety, narodzenie w Betleem, ofiarowanie i znalezienie w kościele. Następują tajemnice bolesnego Różańca św.: Krwawe pocenie się Jezusa w Ogrójcu, biczowanie, cierniem koronowanie, niesienie ciężkiego krzyża i ukrzyżowanie. Nareszcie przychodzi tajemnice chwalebne Różańca św.: Zmartwychwstanie Jezusa, Jego Wniebowstąpienie, Ducha Świętego zesłanie, wniebowzięcie i ukoronowanie Najśw. Marii Panny.

Niemiecki samolot, który wystartował z okrętu w pobliżu wysp Azorskich, przybył do Nowego Jorku, przebywając 4000 km w przeciągu 22 godzin i 12 minut.

A już samo zmienianie poszczególnych tajemnic zmusza nas niejako do uwagi i to jest wielką zaletą modlitwy Różańcowej.

Tajemnice to jak kamienie, z których można ogień wykrzesać tylko przez mocne uderzenie, to jest przez pilne rozważanie albo jak morze, na którego głębi się znajdują najkosztowniejsze perły; ale trzeba się koniecznie zanurzyć, chcąc je wydobyc. Tak też trzeba się zatopić niejako w tajemnicach, aby w nich drogocenne perły wynaleźć. Albo, aby jeszcze jednego porównania użyć, tajemnice to jakoby orzechy; trzeba łupinę rozgryźć albo gwałtem stłuc, zanim wyjdzie na jaw smaczne jądro; podobnie postąpić sobie trzeba z tajemnicami: z natężeniem ije należy rozważać, a smaczny pokarm dla duszy z nich się wydobędzie.

Jak umierają księża w Hiszpanii?

Za wzorem bolszewików komuniści hiszpańscy nienawiść swoją zwrócili przede wszystkim przeciw duchowieństwu. Setki księży rozstrzelano bez sądu i bez udowodnienia jakiegokolwiek winy. Do zamordowanych należy też biskup Ninakor Mutiolo e Iru-rita z Barbastro. Przez pewien czas panował spokój, ale gdy nadeszły rozporządzenia z Barcelony, komuniści poczęli domagać się śmierci księży i zakonników. Najprzód internowano członków zakonów Klarentynów. Wtedy popularny w mieście przełożony klasztoru Piarów zabudowania klasztorne, przemienione na więzienie, oddał pod opiekę komitetu. Spodziewał się, że w ten sposób uchroni uwięzionych od ekscesów. Komuniści sprowadzili do tego klasztoru biskupa w charakterze gościa, ale wkrótce traktowali go jako zwykłego więźnia.

Dnia 2 sierpnia rozstrzelano przełożonego Klarentynów i kilku innych księży. Śmierć biskupa nastąpiła 9 sierpnia. Przed śmiercią prosił biskup, by swój krzyż mógł odesłać Ojcu świętemu. W następnych dniach zamordowano jeszcze 40 jego współwięźniów.

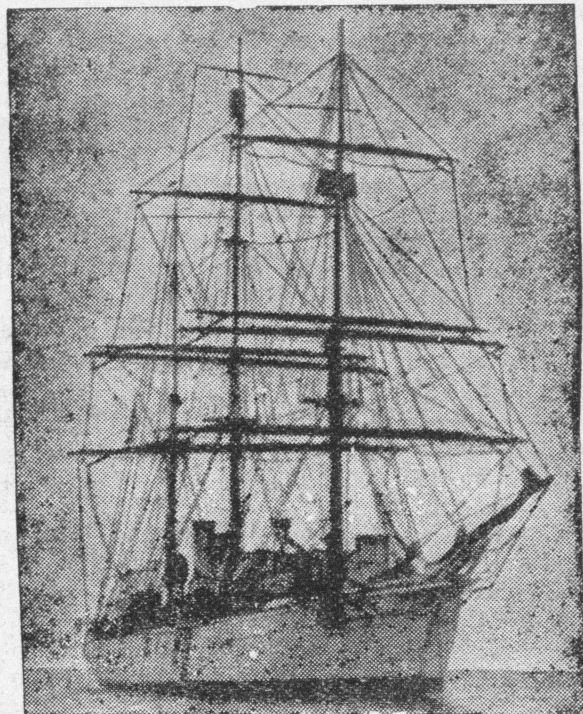
Klerycy, którzy podali te wiadomości, przebywali w więzieniu do 13 sierpnia. Opowiadają oni: W więzieniu zakonnicy modlili się i czytali głośno dzieje męczeńskie z pierwszych wieków chrześcijaństwa. Radowali się niezmiernie, iż mogą umrzeć jako wyznawcy Chrystusa. Radość pierwszej grupy, idącej na śmierć, była tak wielką, iż przejeżdżający jakiś młodzieniec wyszedł z auta i prosił, by mu wolno było przyłączyć się do skazanych. Mieszkańcy miasta zamknęli się w domach, by nie być świadkami zbrodni komunistów. Ci szarpali zakonników za sutanny i krzyczeli: „Za to jedynie idziecie na śmierć!“ — Oni

Japończycy fabrykują papier z trawy.

Pewnemu chemikowi japońskiemu udało się wynaleźć metodę fabrykacji papieru z trawy. Wynalazca uzyskał już patent i został odznaczony za swą pracę, która odda Japonii wielkie usługi ze względu na przetrzebione lasy i temsamem brak surowca na fabrykację papieru.

zaś odpowiadali: „Za to też chcemy umrzeć — niech żyje Chrystus Król!“ Wraz z biskupem zostali wymordowani niemal wszyscy księża jego diecezji.

Słynny uczynek zginął w katastrofie.

Na Grenlandii okręt ekspedycji francuskiej „Pourquoi pas“ uległ rozbiciu podczas burzy. Cała załoga z wyjątkiem jednego jedynego członka utonęła. Dotąd morze wyrzuciło na brzeg 30 zwłok, między nimi także słynnego uczonego dr. Charcota.

Katastrofa kolejowa pod Lourdes. — 14 zabitych, 30 rannych.

W odległości kilka kilometrów od Lourdes wydarzyła się katastrofa kolejowa. Pociąg, kursujący pomiędzy Lourdes a Avignon, idący z opóźnieniem, z powodu osłabienia prądu elektrycznego zderzył się w pobliżu stacji Assun z pociągiem, idącym z Lourdes, który idący z szybkością 60 km. na godzinę, wpadł na poprzedzający go express. Dotychczas wydobyto 14 zabitych i 30 rannych.

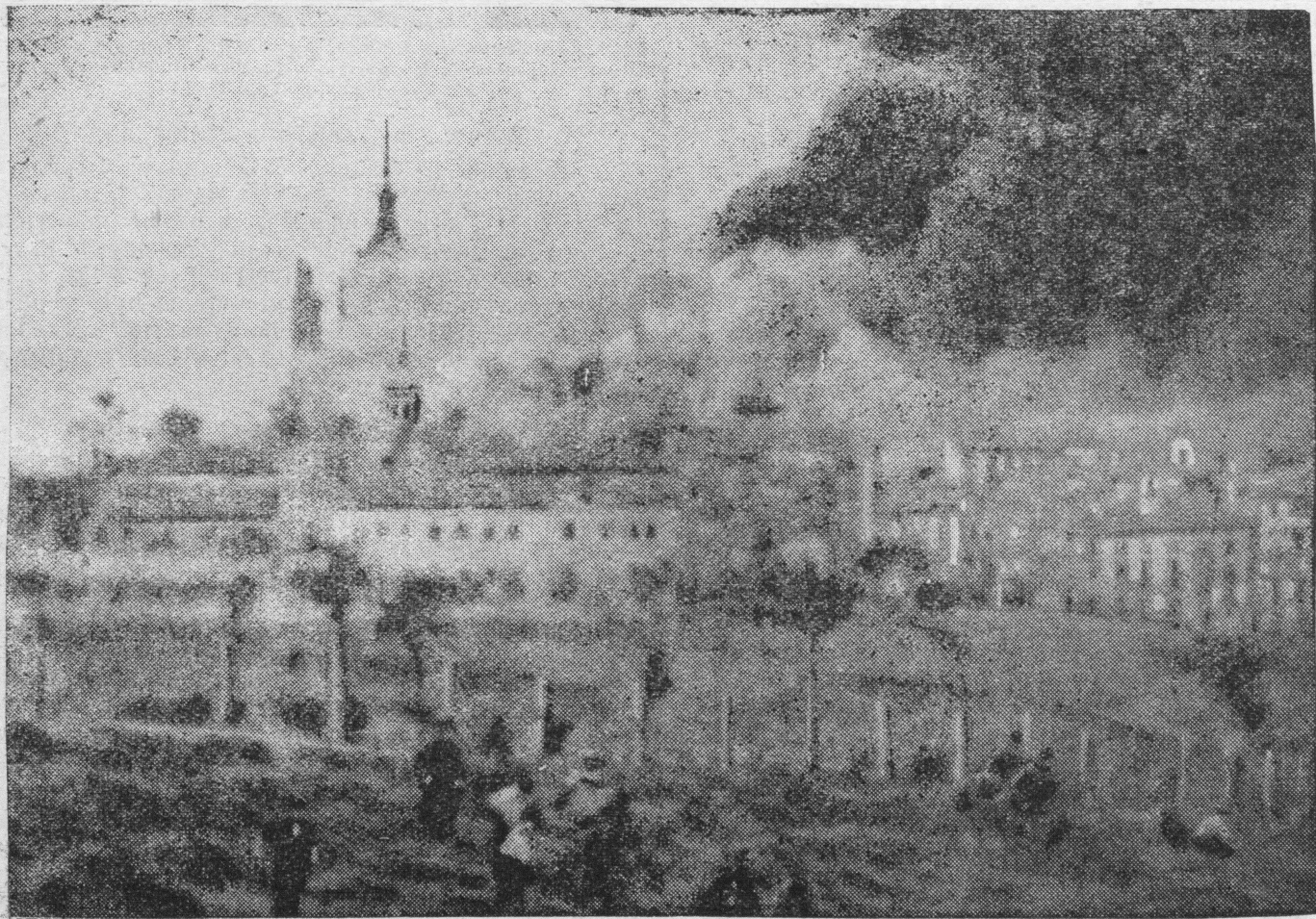
Niemiec Scheller odniósł zwycięstwo w biegu kolarskim Berlin—Warszawa.

Coraz mniej studentów.

W roku bieżącym zapisało się na uniwersytet warszawski tylko 5 000 nowych akademików, co w porównaniu z latami ub. wykazuje spadek kandydatów do wyższych studiów o kilkanaście proc.

Znowu nadurodzą kawy w Brazylii.

Tegoroczny zbiór kawy w Brazylii jest znowu tak pomyślny, że rząd postanowił zniszczyć 25 proc. jego, czyli 6 milionów worków. Od r. 1931, odkąd wydano oficjalny dekret niszczenia produkcji, jest to już 36.000 worków zniszczonej kawy. Worek zawiera około 130 funtów. Kawę tę wysypuje się przeważnie do morza. I pomyśleć, że jeszcze jest tylu ludzi, którzy tęsknią za filiżanką dobrej kawy!

Fotografia przedstawia zabudowanie zamku Alkazar w chwili wysadzenia go w powietrze przez komunistów. Zamek ten należał do najpiękniejszych zabytków Hiszpanji

